

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» при ул.
Оссольнських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Рекламації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надсланім» 40 с.
від стрічки. Подати і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Парляментарне положенє.

(X) Дня 3. червця має посольська палата розпочати дальшу свою роботу, одначе вигляди на її успішність вельми невідрадні. Як відомо, вислано послів скорше на зелені свята, як се було потрібно, бо перемелюване наглих внесень, котрі не були зовсім наглими, не тільки не вело до ніякої ціли, але ще більше запутувало парляментарне положенє. Прискоренє зелених свят мотивовано тим, що бюджетова комісія потребує спокою до нарад над бюджетом. Тимчасом і бюджет. комісія застрягла в своїй роботі на бюджеті міністерства судівництва, а вже бюджет міністерства просвіти насуває стілько перепон і небезпек, що треба було єго відложити поза зелені свята, щоби тимчасом порозуміти ся з парляментарними сторонництвима. Славянський Союз і інші опозиційні сторонництва думають покористувати ся тими сами перепонами, які має міністерство бар. Бінерта, щоби єго тим способом повезити і довести знов до викликаня коаліційного кабінету.

Одначе становище бар. Бінерта, ослабленє внутрішнь-австрійськими, особливож парляментарними подїями, поправило ся посеред сторонництв парляментарної більшости рішучою постановою супроти намагань мадярских независимців і парляментарні сторонництва більшости починають покидати свою зневіру і бажають витривати, щоби викликуванєм австрійского пересиленя не пособляти до побіди мадярским независим-

цям. Рішуче становище кабінету бар. Бінерта супроти домагань мадярских независимців дав єму в руки вельми важний аргумент тактичний. Розуміють се дуже добре парляментарні сторонництва австрійські, що становище Австрії лише тоді буде сильне супроти Угорщини, наколи в Австрії не допустити ся до правительственного пересиленя, бо тільки тим способом можна відперти всі намаганя мадярских независимців.

Тимто христ. суспільники нераз уже заявили бар. Бінертові свою піддержку, щоби лише не допустити до побіди мадярских намагань. Але навіть німецькі поступовці стають тепер супроти мадярської політики по стороні бар. Бінерта, а на се вказує виразно письмо виконного виділу німецьких поступовців до міністра Шрабнера, в котрім єго звиває в найближній міністерській раді висловити рішуче становище в справі домаганя угорского правительства що до виплат готівкою. Вправді рада міністрів висловила ся рішучо проти сего домаганя угорского правительства перед сею заявою німецького виконного виділу, але се письмо виділу показує наглядно, що німецькі вольнодумці стають рішучо по стороні кабінету бар. Бінерта, котрому сторонництво соціалістичне і Слав. Союз на останнім засіданю бюджет. комісії намагали ся нанести важке пораженє (правительство побідило там лише одним голосом 21—20).

Славянський союз і соціал-демокр. клуб числять в своїй боротьбі проти кабінету бар. Бінерта на розстрій, який проявляє ся останніми часами в польскім колі між людцями під проводом Стапінського, а більшо-

стю кола. Кореспонденция молодческого клубу покликє ся на статью Стапінського в „Gazet-i powszechn-ій“, в котрій осуджує ся дуже різко тактику польского кола суперечну з славянською солідарністю. Одначе Поляки є вельми проворними політиками і они уміли сі домашні і внутрішні справи свої між собою полагодити так, що розчислюване на розстрій або навіть на розлом польского кола показує ся зовсім безосновним.

Kor. Centrum, супроти котрої Fremdenblatt виступив з рішучим запереченєм про нібито намірені переговори в ціли зміни системи, відгрожує ся кабінетови бар. Бінерта, що прийде для него „день обрахованя“ і звертає до ческих міністрів д-ра Брафа і Жака з нагоди національних політичних заяв міністра судівництва д-ра Гохенбургера в бюджет. комісії. Centrum припускає, що заяви міністра судівництва були обговорені на міністерській раді і задлятого намагає ся Centrum роздвоїти кабінет і зробити неможливим в нім становище ческих міністрів, забуваючи про се, що др. Гохенбургер, висловлюючи свою заяву, зазначив виразно її як особистий свій погляд.

На всякий спосіб одначе парляментарне положенє є вельми заострене, а коли посольська палата збере ся до дальшої роботи в четвер (бюджет. комісія має засіданє вже в середу), буде правительство мати вельми трудну задачу, щоби вийти з сего замотаного положеня та в своїм часі довести до полагоди бюджету.

В звязи з тим положенєм остає непорочно останнє послуханє бар. Бінерта у

Сільвіо Пелліко.

Із днів мойого тюремного життя.

(Le mie prigioni).

З італійської мови переклав

Володимир Держирука.

(Дальше).

Опісля говорив мені Марончеллі про свій процес а я йому про свій, взаїчно розказували ми собі про тюремне житє; підійшли ми до вікна, поздоровили трох знакомих, що стояли у своїх вікнах; два з них були: Canova і Rezia, що сиділи разом, перший засуджений на шість літ тяжкої вязниці а другий на три; третій був доктор Cesare Amagi, що в попередних місяцях був моїм сусідом в «оловяних тюрмах». Сей не був засуджений і вийшов невинним.

Розмова між нами протягнула ся в гарнім настрою цілий день й цілий вечір. Коли ми полягали до ліжка, коли світло погашено й на стала тишина, то годі було заснути; моя голова палала а моє серце заходило кровю, коли я погадав про дїм. — Чи мої родичі перенесуть сей удар? Чи прочі снпн будуть в силі їх потїшити? Всі були в рівній мірі люблені й заслуговували на се більше чим я; та чиж родичам можуть остали дїти — заступити страчену дитину?

Ах, коби я був тільки гадав про родину й любі особи! згадка на них була болюча, рівночасно однак розвіжнювала мене. Та я думав таож про мнїмий сьміх судії з процесу, про о-

снову засуду, про політичні справи, про долю моїх товаришів... і не був в силі безсторонно оцінювати моїх противників. Тяжкий допует поклав на мене Бог! Моїм обовязком було: переносити його по християнськи. Я не був в силі! не хотів! Розкіш ненависти мене більше підбивала, чим прощєнє: я пережив неколко ніч.

Рано я не молив ся. Цілий сьвіт видав ся мені ворогом добра. Кілька разів я був вже богухульником; та опісля не вірив я, щоби міг попасти в такий самий настрій! Юліан із своєю божевільністю не був тепер більшим безбожником від мене. Хто носить ся з думками ненависти ще й тоді, коли лучить ся йому тяжке горе, що саме повинно його тягнути до Бога, — навіть, коли він перед тим був праведним, сей попадає в несправедливість. Так, хоч би він перед тим був праведний; бо годі ненавидіти без гордості! А хтож ти є, безталанний чоловіче, що гадавеш, що ніхто з подібних до тебе людей не судив би тебе так строго; що гадаєш, що ніхто не може тобі зрєбати кривди в добрій вірі; що нарікаєш, коли Бог навіщує тебе таким а немнїмим терпінєм?

Я почував себе безталанним, що не міг молити ся; та, де гордість запанує, там нема иншого Бога крім себе самого!

Радо бажав я Всемогучому поручити моїх безнадійних родичів та я більше в Нєго не вірив.

LIII.

О девятій годині перед полуднем перевезли мене з Марончеллім гондолею до міста. Висіли ми недалеко палати дожів й увійшли до тюрми. Завели нас до салі, де перед кількома днями

був Canovali; де його поділи, не знаю. Девять, або й десять жандармів стерегло нас, ми ходили гет і назад, ожидаючи, поки нас не поведуть на площу. Се трєвало довго. Коло полудня явив ся слідчий судия, що велів нам йти за собою. Лікар приступив до нас й подав нам склянку гіркої води; ми взяли її й подякували не так за напиток, як за співчутє, яке оказав нам старий. Він звав ся Desmo. Опісля приступив жандарм й заложив нам на рўки ланцюшки. Пішли ми вперед.

Коли ми зійшли великими сходами de giganti, пригадали собі дожу Marino Falieri-ого, якому тут стяли голову, опісля увійшли до великого склепіня, що веде з палатного подвіря на площу і вийшли в лївім напрямі до лягуци. По середині площі стояло підвисшенє, на яке ми мусіли вийти. Від сходів de giganti аж до підвисшеня стояли два ряди німецьких жовнїрів; ми йшли по середині.

Ми вийшли на верх і оглянули ся: серед великанської товни народу слідвий був переляк. В деякім віддаленю стояло кілька віддїлів оружених людей. Говорили нам, що на всіх боках стоять пушки з запаленими львонтами.

Се була та сама площа, де в жовтні в 1820 р., місяць перед моїм увязненєм, крикнув до мене якийсь жебрак:

— Се місце недолі.

Пригадав я собі на сего жебрака й подумав:

— Хто знає, чи не стоїть він тепер між тими тисячами і не пізнає мене?

(Дальше буде).

монарха, котре тривало півтора години. Але крім внутрішньо-австрійського положення здавав бар. Бінерт цїсареві звіт про становище австр. міністерської ради супроти домагань міністра президента Векерлього, котрі рада міністрів відклонила. Та про сю справу поговоримо окремо в наблизшій числі.

Промова пос. д-ра Евг. Олесницького,

виголошена в бюджетовій комісії державної ради при рубриці „міністерство справедливости“.

З пребогатого матеріялу, яким при тій рубриці розпоряджаю, виберу лиш найважнійше.

Зачну від легіслатури:

Що до легіслатури — то так в останній як і тепершній сесії внесло правительство кілька предлог, відповідаючих дійсним потребам на сїм поли. До тепер на жаль ані одна з тих предлог не прийшла на дневний порядок палати, тай слаба надія на їх поалагоджене в будучности. Цїлий час, яким парламентар розпоряджає, забирають поалагоди державних ковечностей і нічо не лишає ся для властивої легіслативи. З другої боку мушу заперемітити, що правительство предлогою тих начерків далеко не сповнило ще своєї задачі в області реформи найважнійших, уже існуючих законів. Найважнійші закони а то цивільний і карний вимагають основної, новітнім потребам та поглядам відповідаючої реформи, яку годі заступити новелями, доторкаючими поодиноких питань і матерій. Се передусім дотично карного закона. Обовязуючий закон стоїть в яскравій суперечности з новітніми поняттями; его постанови уже пережили ся а їх змодернізоване стає нині поважною konieczністю. Перед роком чули ми тут в бюджетовій комісії від тодішнього міністра справедливости заперенне про скору предлогу начерку нового карного закона. Згадувано тоді, що анкета, яка відбула ся в році 1907, оперла се діло на тривкій основі, що праця можливо найлучше зорганізована та що в найкоротшій часі можна сподівати ся предлогів. Від того часу не чули ми нічого про ту справу, а було би то для загалу інтересне знати, в якій стадії находять ся праці і коли вже раз сей начерк буде предложений.

Приспінене тих праць є тим вагльїше, бо тимчасом доконує ся лїша реформа карного закона — вправді не дорогою законодавства, але дорогою судейської практики, яка через систематичну односторонню інтерпретацію і приміненне поодиноких постанов зреформувала in rebus уже цїлий закон в реакційнім дусі. Таку реформу завдячуємо головно відпошеню державної прокуратури до судівництва. Прокураторів і їх субститутів іменує ся судьями а що они через службу в прокуратурі державній цїлими роками не виконують цивільної практики — поручає ся їм правильне ведене карного сенату або як волянти повняти они знова цїлими лїтами свій уряд. Яко державні прокуратори, привикли они всякі явища життя оцінювати з односторонньої вузької точки погляду а в політичних справах підчиняти ся волі політичних властей — тож і опісля як судїї дальше оцінюють усе з тої самої точки погляду, яка є для них також директивою до інтерпретації і примінення закона. Так дїє ся не лишень при судах I. інстанції але також і в найвисшій трибуналі, де також касаційні сенати в значній часті складають ся з бувших прокураторів державних а наслідком сего маємо цїлий ряд оречень, які реформують вже і так досить реакційні постанови карного закона з р. 1852 — ще в більше реакційнім дусі. Хотїя такі ореченя не мають сили закона, всеж таки є директивою для державних прокураторів та судїїв і впливають на приміненне карного закона. По тій причині є пожаданим і конечним не лишень як найскорша реформа карного права але також цїлковите відокремленне державної прокуратури від судівництва та зорганізованне її як окремої властей, з котрої урядники не могли би переходити до судейського стану.

Коли тут обговорюю карний закон, то мушу також піднести деякі хиби закона з 23. мая 1873 В. з. д. ч. 121 про зложене лави судїїв присяжних. З постанови 35. сего закона виходить, що судїя присяжний не обовязаний знати усі

краєві мови уживані в дотичнім судовім окрузі. Та обставина криє в собі велику небезпеку для горожанських прав сторін. Передусім є се аномалія, коли судїя не розуміє тої мови, на якій веде ся розправа. Такий судїя не може ніяким чином виробити собі ясного та правдивого образу справи і его votum не може бути справедливим; з другого же боку допущене таких судїїв присяжних нерозуміючих мови, на якій веде ся розправу, доводить до дуже неприємних конфліктів, які нарушають повагу суду та позваляють в високій степені сумніватись о безсторонности вердикту. Такі конфлікти мали місце в сїм році перед судом присяжних у Львові, де при розправі переведеній на рускій мові — присяжні Поляки, що без протесту брали участь в цїлій розправі — при кінці розправи спротивили ся поставленю питань на рускій мові і заявили, що они по руски не розуміють.

В таким случаю повстає велика колізія поміж правом обжалованого, котрий має право жадати переведеня розправи і виданя присуду на его матерній мові — а правом судїї присяжної, який чейже всео розуміти повинен, що виказує розправа. І сесю колізію годі усунути; бо коли присяжний судїя дійсно не розуміє мови, на якій розправа веде ся, не може судити, а мимо то противить ся поставленю питань на сїй мові — то се є яскравим доказом его ненависти до дотичної народности і его есторонничости. В таким случаю відданий є обжалований не судьям але політичним противникам. На кожний случай виходять при такій нагоді на әверх політичні пристрасти, виключуючі всяку безсторонність. Дятого треба конче доповнити постанови закона з 23. мая 1873 згл. також карної процедури в тїм напрямі, щоби незнане мови, на якій розправа веде ся, становило причину виключеня судїї присяжної.

Постанова того самого закона — після котрої лишень той може стати судїєю присяжним, що платить найменше 20 К податку — лишень з надзвичайнім случаю 10 К — противить ся загалному політичному та клясовому равнові. Судїи присяжних є нині радше клясовими судьями чим людowymi і вимагають в тїм напрямі реформи, щоби они стали дійсно людowymi. Вкінці мушу рішучо застеречи ся проти кваліфікованя присяжних судїїв політичними властями при складаню головної лїсти. Ані політика ані інші згляди не повинні впливати на склад лїсти і для того уважаю пожаданою зміну §§ 9. і 14. наведеного закона в тїм напрямі, щоби уложене головної лїсти не доконувалось виборами з першої лїсти а лишень голосованем.

(Дальше буде).

Допись з Косівщини.

(Відкрите письмо до Его Ексцелленції пана Намісника).

Ваша Ексцелленціє! В нашій громаді мали відбутись вибори до ради гром. еще з початком сего року та наш вїйт проволік їх самовільно аж до сегодня. Про вибори дав нам знати доперва вчєра по полудни через наймленого посланця, бо оповіщеня про вибори не було ні на церкві ні на уряді гром., а поліціянта в нашій громаді нема.

Колиж ми зібрались до вибору, а вїйт побачив, що переаде при виборах (до свого голосу ледви би був дістав 3—4 голоси), то поживсь на наших очех так як був убраний, не ман навіть часу постоли зверечи, у постіль, «бо я хорий». Ми бачили фіґлі і домагались переведеня вибору через заступника вїйта, та вїйт заборонив: «я не позволяю, та можете усі, як есте ту зібрані, їхати до губернатора у Львові». Сказане се було в тоні глузуючїм, а коли заступник хотів рівно переводити вибори, вїйт погрозив ему, що дістане за се найменше рік криміналу!

З тої причини упрашаємо Вашу Ексцелленцію о заряджене доходженя, зглядно покаране за таке збитковане нас, — о заряджене вибору до ради гром. та щоби вибори не переводились в хаті вїйта а у заступника, бо ми би другий раз не стерпіли, щоби мати вїйтова напаствувала не то нас, простих Гуцулів, а нашого

пароха: „то сьвященник! що казав мої сїна палити а тепер прийшов налити мою хату“.

Перехрестне, дня 11. мая 1909.

(Слїдує 67 підписів).

Ваша Ексцелленціє! В таким спосіб мусять покривджені Гуцули шукати помочи против заподіяної їм кривди. Доходилиб Гуцули свого права дорогою інстанцій та в старостві представив їх вїйт яко бунтівників і деякі з них були невинно покарані з причини вїйта на підставі патенту з 1854. Троюдить той вїйт всіх на своїх громадян яко „козаків“, але ті осоружні „козаки“ сьвято заховують неділі і сьвята, коли „набожний“ вїйт заводить комісію на день Прєсв. Тройці — і то в часі богослужєня! Від кількох лїт не складає той вїйт зібрані з громадян гроші на потреби церкви і ґрунтів ерекц. „бо то ся не належить!“. Громадян половає: „нікого і лічого не боюсь. Буду вїйтувати, доки ми ся схоче, бо за мнов господинове Дудикевич і Трач“.

Признаюсь Вашій Ексцелленції, що се відкрите письмо подає еще з тої причини, щоби буп один доказ більше про мартирольогію мого бідного народу, бо, як пр. мені відомо, що на донос ночерез інстанцію о сфальшованю підписів на протесті против виборів до ради гром. в Гринєвій (а сфальшовано там підписи: Дмитра Маритчика, Блашка Рублєчка (фіндгора), Івана Макетана з Рубаньків, Івана Федіряка Власія, Власія Дмитранєка Гната, Стефана Рубанєка Довгалюка, Дмитра Рубанєка Довганюка) нема доси доходженя! А час би вже... щоби фалшивником підписів занялась вже раз ц. к. Прокуратурия.

Іван Попель
нарох Довгополя.

Політичний огляд.

Аєстро-Угорщина.

Українська молодіж львівського університету надіслала дня 26. м. м. до українського парламентарного клубу депешу в заявою, що зі страйковою акцією польських академиків не солідаризує ся, проти завішеня викладів протестує та стверджує рівночасно таке заострене відносин на львівськїм університеті, що супроти него дальша спільна наука на львівськїм університеті української і польської молодіжи є безоглядно неможлива. З огляду на се засноване окремого українського університету, зглядно утворене переходового стану через основане нових українських катедр і відділене всіх українських катедр від тепершнього університету представляє ся яко неминууча konieczність.

Делеґация українського клубу, зложена з п. Василька, Колєсси, Дїєстриньського і Олесницького, явила ся того таки дня у міністра просвьїти ґр. Штірка та передала єму до відома цїлий зміст депеш, а при тій нагоді відбула з ним довшу раду на тему справ українського шкільництва на всіх областях Галичини і Буковини.

Перше засіданє парламенту по Зелєних сьвятах відбуде ся — як відомо — дня 3. червня о 10 год. рано. На его дневний порядок умістила президія: 1) перше читанє правительственных предлог про підвишенє податку від горівки і пива і санацію краєвих фінансів; 2) звіт комісії для посольської незайманотти в справі видачі пос. Ед. Странского бернєнському судова; 3) звіт економічної комісії про ухвалу палати панів в справі всесвьїтного почтового союзу, заснованого в Римі д. 26. мая 1906. р. та 4) розправу над непотвердженими ще досі виборами до державної ради з 1907. р.

Точки уміщені президією можуть стати предметом нарад тільки тоді, як на дневнім порядку не буде вже ніякого ваглого внесєня. І як раз тепер буде мусяла палата поалагодити нагле внесєне пос. Шустершїца в справі боснійського банку, котрий вже стільки клопоту наробив кабінетови бар. Бінерта.

Парламентарна ситуація та позиція кабінету бар. Бінерта представляє ся тепер дуже непевною.

На засіданю виконного комітету німецких партий, котре відбуло ся в присутности міністра-земляка д-ра Шрайнера, обговорювано також

начерк, який мав предложити др. Векерле Корові для розвязки угорського переселення м. и. через установлене митової лінії по 1917. р. Однодушно признано, що такі умови можуть бути порішені лише при співучасті австрійського парламенту а не его головою, як се стало ся на пр, в справі рільничого банку. З огляду на се порішено передати правительству пронамятне письмо з відповідною засторогою.

Slavische Congress. доносить, щов понеділок та ві второк відбуде ся в Оломунци перший конгрес ческо славянських організацій антисемітської партії. На конгрес сей прибудуть делегати з Морави, Шлеска і Долішньої Австрії та польські і словінські послі.

Заграниця.

Відновлений турецькій державі під правлінням молодотурків все ще грозить велика небезпека і пре з двох сторін, в Альбанії і в Азії. Особливо в останній положене вельми грізне, тим більше, що не лише людність, але навіть тамошнє військо не узнає нового правительства і нового султана. В Азії на перший плян збиває ся расова ворожнеча Турків і Арабів, а що останні є в більшості, тому нарікають они, що Турки, яких є 6 мил., мають в парламенті 140 представників, міжтим 16 мил. Арабів має їх лише 40.

В Дамаску не хотять війська зложити присяги новому султанові; в Адані панує вправді спокій, бо є там досить сильна європейска залога, але мимо сего може там прийти до заворушень, коли молодотурки не згодять ся завести там автономію. Сего одначе молодотурки не хотять з огляду на те, що малоб оно вплив на Македонію і Альбанію, а тоді з держави виявзалаб ся федерация народів. Положене грізне також в провінції Ємен і в мезопотамській Ірак-Арабі. В Ємені мають молодотурки 20.000 війська, мають вислати ще 22.000, але з огляду на се, що в разі поветаня не булаб то війна правильна через будову терену, отже требаб там властиво 100.000-ної армії. Араби грозять, що звернуть ся о опіку до якоїсь чужої держави (очевидно Англії), коли Туреччина не згодить ся надати їм автономію. Англія вже від давна острить собі зуби на провінцію Ємен, отже від неї залежить багато, який оборот возьме справа в Арабії.

Палата лордів в Англії заявила ся в засаді за введенєм загальної обовязкової військової служби. Наради над сею реформою в подробицях відбудуть ся в липни, а основою їх буде проєкт маршалка лорда Робертса. Він жадає слідуєчої реформи в війську: кождий англійський підданий Зєдиненого Королівства належить до армії від 18 до 39 року жита. Військове образованє, то є служба в чинній армії має трєвати 4 роки, то є від 18. до 22, зглядно від 20. до 24. року жита. Першого року служби для піхоти має трєвати 4 місяці, для кінноти і артилерії 6 місяців. В слідуєчих трєх роках жовніри будуть покликвані на 14-дєвнї вправи в стрілянню ітд. Мимо сеї реформа, яка буде імовірно ухвалена, не стане Англія мілітарною державою, але заведе у себе, подібно як Швайцарія, систему міліції.

Просимо відховити перегляду.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Фталал.; римо-кат.: Еразма. — В четєвр: руско-кат.: Константина; римо-кат.: Кльотильди.

— **Д-ій М. Коцюбинський,** звінний український новеліст, загостив оноді до Києва. Шановний письменник почуває себе тепер зле, через се їде за кордон на остров Капрі, щоб там деякий час відпочати. По дорозі д. М. Коцюбинський має вєтруити до Львова і до Чернівців.

— **Церковна вистава.** В павільоні штуки на повиставовій площі отворено в суботу виставу церковних річей. Протекторат над виставою прийняли всі три архієпископи львівські.

— **Дар київській „Просьвіті“.** Покійна українська письменниця Марія Марко Вовчок перед своєю смертю записала той хутір, де она прожила свої останні дні, на користь якої небудь просьвітної української інституції. Чоловік покійної письмен-

ниці, д. М. Лобач, порадившись з деякими українськими діячами, виконуючи волю своєї покійної дружини, сповістив сими днями київську „Просьвіту“, що він передає хутір Марка Вовчка у власність українського Товариства „Просьвіта“ у Києві, заснованого в память Т. Шевченка. Одногою умовою при сьому д. Лобач ставить ту вимогу, що могилу похованої тут письменниці товариство мусить доглядати і удержувати так само, як се робить тепер сам він. Хутір Марка Вовчка займає 600 квадрат. сяж. землі за 4 верстєви від м. Нальчика (Терської області) в чудовій гірській околиці, куди на літо приїздять люди, стомлені, слабі на серце та на всякі грудні хвороби лічити ся цілющим гірським воздухом. На сьому хуторі року 1906 засажено сад овочевий (до 60 деревин) та всякі декоративні рослини, поставлено два будинки з цєгли, сараї цогрїб і т. и. Опорядженє всеї садиби коштувало до 3.000 карб. Але вартість цілого хутора значно більша і згодом залевне все зростатиме, бо м. Нальчик з кождим роком набуває все більше значеня, як кліматична гірска місцевість.

— **Мазепинське сьвято.** Академічний комітет в Чернівцях видав отсю відозву: Двіста літ минає від битви під Полтавою, від битви, в якій наш гетман Іван Мазєпа хотїв увільнити Україну знід кормиги московської і дати їй волю, якої она ще й тепер не має. Та не пощастило гетманови і задуманє сьвяте діло розбіло ся о скалу незгоди серед українського народу, а нещасний гетман мусїв спасати жите утєчею. З того часу проклинають его чорносотєвці й по нині по всіх церквах а сего року хотять навіть сьвяткувати 200-літню річницю побіди під Полтавою, якою відобрали Українцям на довгий час надію на волю. Щоби задемонструвати проти такого сьвята, якого цілю є глузувати з наших сьвятощій, задумує, як вже відомо, черновецька українска академічна молодіж урядити велике Мазепинське сьвято 27. червня с. р. Щоби се сьвято гідно випало, звертає ся догичний комітет до нашої суєспільности з просьбою, щоби ся підперла молодіж в урядженю великого концерту в честь Мазєпи і брала живу участь в пробах.

— **Про січове сьвято,** яке відбуло ся вчєрашнього понеділка в Коломиї, доносить нам: Сьвято се мало марку чисто радикальну. Був се зїзд радикальної партії з Покуття, уряджений д-ром Трильовским. Випав слабше чим попередними літами. В поході брало участь около півтора тисячі осіб; знаменне, що Гуцулів в Косівщині зовсім не було Чиж др. Трильовський втратив там зовсім довіре? Отворєнє сьвята було в павільоні міського парку. По вступній промові д-ра Трильовського забрав голос п. О. Ігнат, одєн з чотирох делегатів львівського „Сокола“, потім наступили хори і деклямації. Відтак уставлено похід. Наперед тримбїтників, потім їхав на кони пос. Сандуляк яко отаман з булавою, за ним головний комітет січовий і послі радикального сторонництва, делегация „Сокола“, музика а дальше січи з Покуття. Похід перейшов Коломию в поперек на зарінок над Прутом, де були вправи з сивакоюю і гімнастичні хлопців і дївчат, забави і промови. Вечером був комерс в парковім павільоні. На комерсі поспіпались промови з напастями на всіх і вся, хто не належить до радикальної партії. Найбільше вражїне з того сьвята віднесли ті, під котрими заломили ся трибуни на зарінку. Щастє, що скінчило ся на перєстраху і без калїтє-а. Коломийскї товариства не-радикальні ми мо запросин відтягули ся від участі в тім радикальнім сьвятї.

— **Люрд в процесі.** Процєс в Мецу має виказати, що одно чудо в Люрд не було зовсім чудом. Та вістка облетїла прєсу „пєступового“ табору, від „Narzod-a“ до „Дїла“. Панї Рухель в Мец терпіла кілька літ на тяжку хорьбу, а лікарі не вилічали єї. Тоді поїхала до Люрд. В дорозі, ще день перед приїздом до відпустового місця, виходив з єї ран на лиця невиносимий чух, кілька годин перед занурєнем ся в воді в Люрд була Рухель хора, а сейчас по занурєню зістала уздоровлена. Виздоровленє сконстатували доглядачки хорих і лікар в Люрд. Перебіг хороби, спосіб ліченя і виліченє пояснила сама хора. Справою заняли ся лікарі в Мецї (жиди і єуд. лікарі) та заявили, що панї Рухель була хора не лиш на вовка, як се твердив єї ординуючий лікар (Ернєст), але і на пранці та що не вовк в неї вилічений, але пранці. З того, що в Люрд зістала вилічена лиш одна хороба (пранці), вносьять деякі лікарі а за ними деяка прєса, що чудо в Люрд не відбуло ся, а поголоска про него то обманьство. По правді однак процес відносить ся лиш до лікаря Ернєста, який не пізнав ся на хоробі пациентки, і тому зістав висьміяний лікарем Міллером, а той послїдний, хотїя Ернєстом обжалований, зістав в судї увільнений. Автєнтичности чуда в Люрд процес зовсім не тикає. Єсли би навіть панї Рухель була вилічена лиш від пранців, а не від вовка, то само виліченє від пранців в одній хвилині є чимсь, що зовсім переходить сили природи. Хїба що Рухель... збрехала, і хотїя вилічена давнїше, твердила, що зістала вилічена аж в Люрд. Але того процес зовсім не доказав, тої справи зовсім не під-носив. — *О. В.*

— **Як шанують памятки?** З Полтави доносить, що складені вінки на памятник українського письменника І. Котляревського зовсім занедбані: їх закинуто дєсь в уборну аж на третім поверсі просьвітцього будинку. Там они разом з рїжним старим театральним убранєм валяють ся в поросї. Невже не знайшлоб би для їх місця в котрїмсь з земських музеїв, де сї вінки моглиб бути прикрасою і навіть цїкавою памяткою?

— **З над Черемоша** пишуть нам: Є в Путилові жидок Alter Eltis. „Гандель“ начав від щєтини, заявчх сїпрок та воснобойни, а сегодня він власником банку і мїліонового майна. Майна того „доробив ся“ він на Гуцулах, а „загоня“ свої запустив він між Гуцулами поза Кімполонг. До такого „гандлю“ потрібні фактори, наганячі. Вишукуть они легкодухів, обробляють їх, а коли „овоч дозрів“, подають его Eltis-ови. Сей вже „обслужить“ свою жертву вексьями, скриптами довжними, добиваєм проєнтків, і не барать ся довго, як „проковтне“ свою жертву як боа, бо в такім разі їдуть в проспїшенім темпї нака-зї платничі (для буковинських Гуцулів на них термін „руській“ Zahlungsaufrag), а за сїм ліцитації. До ліцитації посилає Eltis своїх факторів, а другі не сьміють мішатись. Таким способом їдуть маєтки гуцульскї за пївдармо в руки Eltisa а з „зарібку“ удїляє Eltis своїм факторам нагороду. Та мало було павї ніщити Гуцулів, він уривав ще з „зарібку“ своїх факторів. Тож ті донесли о деяких „єденках“ Eltisa до прокураторї в Сучаві. Прокуратория дала наказ сейчас приарєштувати Eltisa, але він дізнав ся про се і виїхав „попід ніс“ жандармерї, котра чо-гось „припїзнила ся“. Побарив Е. щось 6 недїль в дорозі — і сегодня „шпацїрує“ по Путилові, та може „побїмкує“ собі як „во время оно“ Kindler, спільник Чуwєsa і банку крилош. „Кажуть, що Kindler є Schwindler а Kindler вивїв уєїх з розума. До розправи про взятки з крилош. банку не можна було приставити Kindlera, бо лікарі визнавали его „смертельно хорим“ і судия Богосєвич мусїв его верєслухувати (в Радівцях) в постєли. Коляж затєлеграфували Kindler-єви по укївченім процесі, Kindler вискочив цілком убраний знід ковдри (а ковдри і обєтя меблів в хаті Kindlera були в найдорозшї матерї на фєлонї, бо Kindler „бил настоятедем продажи церковної утвари при лаві“ крилош. банку!) і „побїмкував“ певний себе.

— **Стефаник в білорускому перекладі.** Д. Ромуальд Земкевич, який пракує тепер над уложєнем укр.-білоруского словарика, переклав твори відомого українського письменника Стефаника на білоруску мову. Переклад має вийти в світ при кінци сего року. Д. Земкевич має намір не зупиняти ся на першій пробі, а дати цілу серию українських перекладів.

— **За наукою до Чєхїв.** Деякі повітові земські зібраня в Чернигівщині, щоб повєсти красїше діло з народною просьвітою, рішили вислати декотрих учителів з початкових земських шкїл в Чєхи. На підставі сеї постанови в недалєкім часі група народних учителів з сосєницького й козелєцького пов. уже виїздить до Чєх, де має замір докладно придивити ся науці в чєських школах.

— **Археологічні розкопи в садибі Десятинної церкви в Києві** поки що не дали яких небудь особливо цінних наслідків. В землі найдево багато дрібних шматків старої цєгли (починаючи з 10. столїтя), шматочки фресок, уже звїсного типу, й черепків старинного посуду. На глибині більше 2 аршинів відкопано дві зовсім круглі ями, набиті черепами (чорними, білими, та інших красок), знайдено невеличку склянну посудину старинної форми — вузєнький гладуцк в двома ручками. Розкопки показали, що для старо-го церковного фундаменту зроблено плоску виїмку землі з виступом на місця головної об-сїди. В розкопаних ямах найдево декілька кі-стяків без усяких річий. Незабаром почнуть ся розкопки з північного боку церкви.

— **Касаційна розправа М. Січинського.** В на-слідок жадоби неважности внесенєй обороною Мирослава Січинського, засудженого львівською лавою присяжних судий на кару смерти через повїшенє, визначено явну розправу над сею жалобою, що відбуде ся перед найвисшим трибуналом у Віднї дня 21. червня с. р. о год. 10. рано.

— **Молочарство в Австрії в 1907. р.** Міністерство рільництва оголосило з кінцем минулого року звіт про молочарні та инші підприємства для зужиткованя молока в австрійських провін-циях по кїнець 1907 р. Отсей звіт розпадає ся на три розділи та обїймає викази, що дотичать: а) молочарских спілок; б) молочарєких спілок і збірних молочарєнь; в) приватних морочарєнь. Молочарских шкїл є в Австрії вісім, а іменно: 2 в Вєхах (в Фрїдлєндї заложєна 1892. р. і в Пільнї заложєна 1907 р.), 1 в Галичині (Ряшів зал. 1903. р.), 1 на Моравах (Кромєриж, заложєна 1901. р.), 1 в Сольногороді (Klein-Gmein заложєна 1895), 1 в Стирїї (Грєбнергоф), 1 в Тир-ролі (Дорєн зал. 1900. р.). Спілкових молочарєнь вчислєє справозданє 2294; в Тиролї 887, в Пєредарулявських краях 519, в долїшній Австрії 374, на Моравах 920, в Галичині 99, на Побєре-

жу 83, в Країні 76, в Чехах 73, в Стариї 17, на Шлезку 15, в Горішній Австрії 13, в Карпятиї 4, на Буковині 2. В Далматії та Сольногороді не вказано ніякої в тім році молочарні. Число доставців виносило в спілкових молочарнях 126.776, а число уділів 147.576. Приватних молочарень вказує справоздане 489.

У звіті зазначено, що він не є докладний, бо годі було зібрати всі числа, особливо що до приватних молочарень. У звіті не зазначено тих молочарень, що перероблюють, або продають менше ніж 50.000 літрів молока, а таких є велика кількість. Скільки доставченого молока виносила в 1907 році: в шкільних молочарнях 2,999,455 літрів, в спілкових молочар. 344,144,852 літрів, в приватних молочарнях 125,220,122 літ.; разом 472,346,429 літрів. Продукти виносили: шкільні молочарні 59,858 кгр. масла, 102,172 кгр. сира; спілкові молочарні 6,394,186 кгр. м. 5,323,399 кгр. сира, приватні молочарні 7,198,243 кгр. масла 3,718,071 кгр. сира. Цікаві є відношення виробленого масла і сира. Коли в спілкових молочарнях скільки виробленого масла є майже 20 проц. більша від скількості сира, то в молочарнях шкільних і приватних продукція сира є два, а навіть три рази так велика, як масла. Найбільше молока доставлено до спілкових молочарень в долішній Австрії, з чого припадає значна частина на молочарню віденську, в якій щоденне запотребоване виносить 782.000 літрів. Найменше молока доставлено до молочарень на Буковині. Найбільшу скількість масла виробили спілкові молочарні на Моравії, найменшу в Карпятиї. З молочарських спілок в Галичині, які вчисляє звіт, перероблює 16 молочарень молоко через цілий рік, решта через кілька місяців.

— Прогулянку на могилу Тараса Шевченка коло Канева уряджує дня 6. с. м. український клуб в Києві.

— **Дрібні вісті.** Вінчане п. Миколи Мельника, проф. гімн. у Львові, з п-ною Лідією Божеславою Макухівною в Тернополі відбуло ся 1. червня в Балушині к. Глишів. — Вінчане п. Льва Редкевича з п-ною Зофією Тарнавскою відбуло ся дня 1. червня в Підлісью коло Ожидова. — Союз продуцентів киплячки в Галичині запродав ся американським мільонерам з Standard Oil Company, через що небагом можна надіяти ся подорожжя нафти. — Президентом кр. суду в Чернівцях став іменованій Александер Артимович, дотеперішній віцепрезидент.

Оповідки.

— **Дальший репертуар руского театру в Бучачі.** (Сала літна в парку. Початок точно 7½ вечером. Білети продає ранше торговля Вп. Рогозинського а від 6. години вечером каса театру).

Ві второк дня 1. червня „20 днів тюрми“ фарса в 3 діях Геннекена і Вебера.

В четвер дня 3. червня „Фавст“ опера в 5 діях Гунода.

— **Великий фестин** на замковій горі уряджують в неділю дня 13. с. м. тов-а „Руска захоронка“ і „Ваканційні оселі“. До комітету належить наймоторнійша молодіж і подбає, щоби гості на фестині як найбільше бавили ся.

— **3 Бродів.** В днях 3, 4. і 5. червня відбудуть ся заходом повітового відділу в Бродах популярні рускі виклади з обсягу ветеринарії, садівництва, пчільництва, дальше виклади права сиротинського і спадкового, про шкоди полеві і ординацію громадську. Виклади відбувати ся муть о годині 9. рано до 12. і від 3. до 5. по пол.; викладами будуть: старший лікар ветеринарії, Вол. Білинський, др. С. Дроздовський, радник суду, старший учитель В. Чередарчук і пп. Добруцький та Святальський. Виклади відбуватись будуть в давній касарні стрільців.

З цем 1. червня отворено в Бродах безплатний курс приготавляючий до вступних іспитів до I класу гімназьяльної. Зголошуватись просить ся в українській бурсі в Бродах кожного пополудня о годині 4. у префекта буреси. Єсли би зголошилось 10 учеників на ферії до приготавля, дасть ся науку і поміщене в бурсі почавши від 10. липня до кінця серпня за платою 35 К за цілий сей час. Приймає ся й на удержане в бурсі.

— **Конкурс на видівки.** Старшина „Сокола“ у Львові розписує отсим конкурси: 1) На оригінальну видівку з сокільского життя. Нагороди: перша: 40 К, друга 20 К. 2) На клич і мотто до сейж видівки, прозою або віршом, котрі мусять містити в собі ляндарний але сильний зазив, що зневолював би купуючих сі видівки до прогресивного висиланя. Нагороди: перша: 25 К, друга: 15 К. Близші інформації подасть предсідатель комісії будови дому. Прокти (з адресою автора в особній замкненій коперті) належить посилати до 15. червня с. р. на адресу: „Сокіл“ у Львові, ул. Руска ч. 20. Нагороджені прокты остають власностию „Сокола“. Ненагороджені зверне ся під вказаною адресою. — *Старшина.*

Телеграми

в дня 1. червця.

Відень. Цісар санкціонував ухваленій гал. соймом закон, яким управильнено емеритурю окружних лікарів і заосмотрене вдів по них.

Париж. З Персії переїздила оноді через Париж до Лондона депутация, щоби запротестувати проти вмішуваня Росії в справи Персії.

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревского, Лисенка від 6—200 К. Фігурки в гіпсу а 80 с і 1.20 К. Краватки, гердави, сорочки, фартушки, шапки сокільські і козацькі, альбоми, перфуми, спінки, брошки і шпильки в гербом, тутки і паперці ріжного рода поручають. — *Склади „Сокільского Базару“ у Львові і Стрию.*

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатинського. Ціна 70 сот. Дістати можна у всіх книгарнях. (28—50)

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і зварядів господарських, від шкід огневих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченям членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносят: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865,540.—; инші фонди К 458,564.—; разом К 2,324,104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 16. червця 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30G	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
3 Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:28	9:39
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гяшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50G	8:24B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
3 Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 10/6 до 12/6. А) Лише в неділі і свята від 1/2 до 3/4. — Б) Лише в неділі і свята від 1/6 до 3/8. — В) В неділі і свята а від 1/6 до 3/8 щодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 3/8. — З) Лише в неділі.

Крижиця

ц. к. купелеве заведење в Таличяхі.

Почта (3 рази денно) і телеграфічний уряд та телефони в місци. А П Т И К А.

Залізнична станція МУШИНА-КРИНИЦЯ.

Зі Львова II год. їзди З Кракова 6 год. їзди

В Карпатах, 600 м. понад рівень моря. Від залізничної станції година битої їзди. На стації вигідні повози. Лічничі засоби: Купелі: „Головний здрий“ і „Солотвинка“ Карла Йосифа в дуже сильною алкальочною ванняною та магнезійно-содовою-залізистою водою.

Мінеральні купелі дуже обильні в угольній свобідній квас, огрівані методою Шварца (в 1908 р. видано 83.920). Лічничі порученя: на безкровність, нервово ослаблене, блідницю, задавлений нежить міхура, недуги серця і кровопровідних посудин і т. д. Дуже успішні боровинкові купелі в всіх жіночих недугах, при ревматизмі, у витікових справах, опухненнях утроби і т. д. (в 1908 р. видано 23.157); скарбово гідропатичне заведење під управою спеціаліста д-ра Еберса (в 1908 р. видано 18.634). Газові купелі з чистого угольного квасу. Річні, парові, електричні, совічні купелі і масаж. Підсоне скріпляюче, підальпейске. Теренове і радіогенове лічене. Мінеральні води місцеві і всякі заграничні. Кефір, жентиця. Стерилізоване молоко. Лікар заведење др. Коф з Кракова, постійно цілий сезон. Крім того 16 лікарів, свобідно практикуючих. Мешканя, звиш 1.700 покоїв, уладжених з повним комфортом, в ціні від 1 20 К в гору. Купелевий дім, позичальна книжок. Ресторан. Приватні пансіони, готелі, цукорні. Католицький костел, — церква. Постійна купелева музика (директор Адам Вронський). Постійний театр, концерти, відчити, балі. Великий четинний парк, до 100 моргів простору. Водопроводи жерельної солодкої води, спроваджуваної з гір. Фреквенция в 1908 р. звиш 8.650 осіб.

Сезон від 15. мая до 10. жовтня.

В липни і серпни не дає ся бідним ніяких полекш; в маю і червни ціни купелі в скарбових домах дешевші о 15%, а у вересни о 25%. Розсилка криницьких мінеральних від з цвітня до падолиста. Склади у всіх більших містах в краю і за границею. Кураційна такса від 6 до 20 корон. Близші поясненя подає на жадане та розсплає брошури і проспекти Ц. К. КУПЕЛЕВИЙ ЗАРЯД В КРИНИЦІ. 50 (2—5)